

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 września 2012r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XVII Wydział Gospodarczy Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w składzie następującym:

Przewodnicząca: SSR (del.) Monika Gajdzińska-Sudomir

Protokolant: Ewelina Zalewska

po rozpoznaniu w dniu 14 września 2012r. w Warszawie na rozprawie
sprawy z powództwa: Stowarzyszenia „Towarzystwo Lexus” z siedzibą w Poznaniu
przeciwko: Karolinie Blandzi-Maszyckiej
o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

1. uznaje za niedozwolone i zakazuje stosowania przez Pozwaną w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umowy o następującej treści: „Sprzedawca nie odpowiada za opóźnienia w dostawie towaru leżące po stronie firm wysyłkowych”;
2. zasądza od Karoliny Blandzi-Maszyckiej na rzecz Stowarzyszenia „Towarzystwo Lexus” z siedzibą w Poznaniu kwotę 360 zł /trzysta sześćdziesiąt złotych/ tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
3. nakazuje pobrać od Karoliny Blandzi-Maszyckiej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 600 zł /sześćset złotych/ tytułem opłaty stałej od pozwu , od której uiszczenia Powód był zwolniony z mocy prawa;
4. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym
na koszt Pozwanej.

SSR (del.) Monika Gajdzińska-Sudomir

U z a s a d n i e n i e

Dnia 2 października 2012r.

Stowarzyszenie „Towarzystwo Lexus” z siedzibą w Poznaniu wniosło przeciwko Karolinie Blandzi-Myszyckiej pozew o uznanie za niedozwolone i zakazanie wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści: *Sklep nie odpowiada za opóźnienia w dostawie towaru leżące po stronie firm wysyłkowych*; rozpoznania sprawy również pod nieobecność powoda bądź jego pełnomocnika; wydania wyroku zaocznego zaopatrzonego w rygor natychmiastowej wykonalności w przypadkach prawem przewidzianych, wydanie wyroku uwzględniającego powództwo na posiedzeniu niejawnym; zasądzenie od Pozwanej na rzecz Powoda kosztów postępowania według norm przepisanych. Powód podniósł, iż Pozwana prowadzi działalność gospodarczą – sprzedaż wysyłkową za pośrednictwem sklepu internetowego, w toku której posługuje się regulaminem zawierającym zakwestionowaną w niniejszej sprawie klauzulę. W ocenie Powoda klauzula ta powinna zostać uznana za niedozwoloną, gdyż wypełnia znamiona przepisów art. 385³ pkt. 2 i 21 K.c., ograniczając odpowiedzialność przedsiębiorcy wobec konsumenta oraz uzależniając odpowiedzialność przedsiębiorcy od wykonania zobowiązania przez osoby, za pośrednictwem których kontrahent konsumenta zawiera umowę lub przy pomocy których wykonuje swoje zobowiązanie.

Pozwana Karolina Blandzi – Myszycka uznała powództwo w zakresie dotyczącym uznania za niedozwolone i zakazania wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca o treści: *Sklep nie odpowiada za opóźnienia w dostawie towaru leżące po stronie firm wysyłkowych*. Na podstawie art. 101 K.p.c. wniosła o zasądzenie od Powoda na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, względnie o nieobciążenie jej w ogóle kosztami w oparciu o przepis art. 102 K.p.c. W uzasadnieniu Pozwana wskazała, iż niezwłocznie po otrzymaniu pozwu zmieniła treść regulaminu i usunęła z niego sporną klauzulę. Podniosła, iż wcześniej w praktyce nie znalazło ono nigdy zastosowania, a Powód nie podjął jakichkolwiek działań w celu ustalenia, czy Pozwana faktycznie stosowała sporne postanowienie, nie zwrócił się też o wyjaśnienie ani nie wezwał do zmiany treści kwestionowanych postanowień.

**Sąd Okręgowy – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił i zważył,
co następuje:**

W postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone Sąd dokonuje abstrakcyjnej oceny wzorca celem ustalenia, czy zawarte w nim klauzule mają charakter niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ K.c. W myśl tego przepisu za niedozwolone postanowienia umowne uznaje się postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Możliwość uznania wzorca umowy za niedozwolony i wyeliminowania go z praktyki stosowania uzależniona jest od następujących warunków:

- 1) Postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie, a więc nie podlegało negocjacom;
- 2) Ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki konsumenta pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami;
- 3) Ukształtowane we wskazany sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta;
- 4) Postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia.

Powyższe przesłanki muszą być spełnione łącznie, natomiast brak jednej z nich skutkuje tym, że sąd nie dokonuje oceny danego postanowienia pod kątem abuzywności.

Analizując zakwestionowane przez Powoda postanowienia w oparciu o wymienione kryteria należało zważyć, iż konsumenci nie mają wpływu na jego treść, albowiem wzorzec jest przedstawiany przez Pozwaną, a zatem nie jest uzgadniany indywidualnie.

Przedmiotowe postanowienie nie dotyczy również głównych świadczeń stron umowy.

Do rozstrzygnięcia pozostała zatem jedynie kwestia czy zakwestionowane przez Powoda postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Należy wskazać, że dobre obyczaje to reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać także działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania. W stosunkach z konsumentami dobry obyczaj powinien wyrażać się właściwym informowaniem o wynikających z umowy uprawnieniach, niewykorzystywaniem uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu i realizacji umowy, rzetelnym traktowaniem równorzędnego partnera jakim jest konsument. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są też działania mające na celu ukształtowania stosunku zobowiązaniowego niezgodnie z zasadą równorzędności stron (tak M. Śmigiel – Wzorce umowne s. 360).

Pojęcie interesów konsumenta należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, mogą tu wejść inne aspekty: zdrowie konsumenta (jego bliskich), czas zbędnie tracony, dezorganizacja toku życia, przykrości, zawód itp. Naruszenie interesów konsumenta wynikające z niedozwolonego postanowienia musi być rażące, a więc szczególnie doniosłe. Rażące naruszenie interesów konsumenta zachodzi w sytuacji, gdy w sposób rażący naruszona została równowaga interesów stron umowy, przez to że jedna z nich wykorzystwała swoją przewagę formułując konkretny wzorzec. Określenie „rażąco” należy stosować do znacznego odchylenia przyjętego uregulowana od zasady uczciwego wyważenia praw i obowiązków. Przepis art. 3 ust. 1 europejskiej dyrektywy 93/13 z dnia 5 kwietnia 1993r. stanowiącej wzorcową regulację dla polskiego ustawodawcy w dziedzinie ochrony interesów konsumenta przewiduje, że dana klauzula jest niedozwolona gdy naruszając zasadę wzajemnego zaufania powoduje istotną i nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 lipca 2005 sygn. akt I CK 832/04 /Biuletyn SN 2006 nr 2 str. 86/ za sprzeczne z dobrymi obyczajami uznał wprowadzenie klauzul godzących w równowagę kontraktową, rażące naruszenie interesów konsumenta polega zaś na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta w określonym stosunku umownym.

Należy także wskazać, że klauzula generalna wyrażona w art. 385¹ § 1 k.c. uzupełniona została listą niedozwolonych postanowień umownych zamieszczoną w art. 385³ k.c. Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce klauzule uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami, zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków lub ryzyka między stronami prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Są to takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta) z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym położeniu. Wyliczenie to ma charakter niepełny, przykładowy i pomocniczy. Funkcja jego polega na tym, że zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu znacząco ułatwić ma wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 385¹ § 1 k.c. W razie wątpliwości ciężar dowodu, że dane postanowienia nie spełniają przesłanek klauzuli generalnej spoczywa na przedsiębiorcy – art. 385¹ § 4 k.c. Aby uchylić domniemanie, że klauzula umowna zgodna z którąś z przykładowych klauzul wymienionych w art. 385³ k.c. jest niedozwolonym postanowieniem umownym należy wykazać, że została ona uzgodniona indywidualnie lub, że nie kształtuje praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając ich interesy mimo swego „niedozwolonego” brzmienia tzn. nie spełnia przesłanek z art. 385¹ § 1 k.c. Dopiero po wykazaniu tej drugiej okoliczności może dojść do uchylenia domniemania abuzywności.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy uznał, iż powództwo w niniejszej sprawie zasługuje na uwzględnienie. Sąd podzielił opinię Powoda, iż zakwestionowana klauzula wypełnia znamiona przepisów art. 385³ pkt. 2 i 21 K.c. Zgodnie z ich treścią w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności wyłączają lub istotnie ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania albo też uzależniają odpowiedzialność kontrahenta konsumenta od wykonania zobowiązań przez osoby, za pośrednictwem których kontrahent konsumenta zawiera umowę lub przy pomocy których wykonuje swoje zobowiązanie (...). Zaskarżona klauzula wyłącza odpowiedzialność przedsiębiorcy względem konsumenta w sytuacji nienależytego wykonania zobowiązania (opóźnienia) firm wysyłkowych. Jednakże zasadą wynikającą z treści przepisów art. 471 w zw. z art. 474 Kodeksu cywilnego w zw. z

art. 65 ust. 1 Prawa przewozowego jest odpowiedzialność Pozwanej za takie sytuacje. W razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania Dłużnik odpowiedzialny jest bowiem jak za własne działanie lub zaniechanie, za działania i zaniechania osób, z których pomocą zobowiązanie wykonywa, jak również osób, którym wykonanie zobowiązania powierza. Przepis art. 65 ust. 1 Prawa przewozowego stanowi natomiast, iż za utratę, ubytek lub uszkodzenie przesyłki powstałe od przyjęcia jej do przewozu aż do jej wydania oraz za opóźnienie w przewozie przesyłki odpowiedzialność ponosi przewoźnik. Zakwestionowana klauzula może wprowadzić w błąd konsumenta, albowiem może stworzyć wrażenie, że nie przysługują mu roszczenia wobec Pozwanej. Przerzuca ryzyko prowadzonej przez Pozwaną działalności gospodarczej na konsumenta, bezpodstawnie obarczając go negatywnymi konsekwencjami nienależytego wykonania zobowiązania. Rażąco narusza zatem równowagę stron oraz interes konsumenta poprzez zniweczenie jego uprawnienia do uzyskania odszkodowania za nienależyte wykonanie zobowiązania.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy uznając, iż kwestionowane postanowienia wzorców umownych stosowanych przez Pozwaną spełnia przesłanki klauzuli niedozwolonej (art. 385¹ § 1 K.c) zakazał ich wykorzystywania w obrocie (art. 479⁴² § 1 K.p.c). Sąd Okręgowy zważył, iż zgodnie z treścią art. 479⁴⁰ w zw. z art. 479⁴¹ zd. pierwsze K.p.c. w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, zaniechanie przez pozwanego po wytoczeniu powództwa stosowania zaskarżonego postanowienia wzorca umownego nie ma wpływu na bieg postępowania, zaś sąd nie może wydać wyroku tylko na podstawie uznania powództwa. Okoliczności te pozostawały zatem bez wpływu na tok postępowania oraz rozstrzygnięcie sprawy.

Na marginesie należy wskazać, iż przepis art. 544 K.c. nie znajdzie zastosowania w niniejszej sprawie, albowiem dotyczy sytuacji, gdy rzecz ma być przesłana przez sprzedawcę do miejsca, które nie jest miejscem spełnienia świadczenia. Co do zasady dłużnik powinien spełnić świadczenie w miejscu oznaczonym w treści zobowiązania (określonej ustawą lub czynnością prawną) bądź wynikającym z jego właściwości. W ocenie Sądu charakter umów zawieranych przez Pozwaną z konsumentami (sprzedaż wysyłkowa) decyduje o uznaniu, iż miejscem spełnienia świadczenia przedsiębiorcy jest miejsce zamieszkania konsumenta, w wypadku gdy strony tak się umówiły. Innym rozwiązaniem, zgodnie z umową jest odbiór towaru w siedzibie Pozwanej. Postanowienie § 4 pkt. 1 Regulaminu stanowi, iż zamówiony towar sklep wysyła za

pośrednictwem firm wysyłkowych. W takiej zatem sytuacji nie może mieć zastosowania przepis art. 544 K.c., albowiem strony określiły miejsce spełnienia świadczenia w treści umowy.

W pkt. 2 wyroku na podstawie art. 98 i 99 Kodeksu postępowania cywilnego w zw. z § 18 ust. 2 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2008r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, Sąd Okręgowy zasądził od Pozwanego jako od strony przegrywającej na rzecz Powoda koszty zastępstwa procesowego według stawki przewidzianej w przywołanym rozporządzeniu. O obciążeniu Pozwanej stałą opłatą sądową od pozwu orzeczono w pkt. 3 wyroku na podstawie art. 26 ust 1 pkt 6 w zw. z art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. nr 167, poz. 1398).

Sąd uznał, że pozwanej nie należy się zwrot kosztów procesu na podstawie art. 101 k.p.c. Pozwana co prawda uznała powództwo przy pierwszej czynności procesowej, jednakże nie można zasadnie twierdzić, że nie dała powodu do jego wytoczenia. Warto wskazać, że Pozwana w istocie stosowała we wzorcu umowy postanowienie, które zostało uznane za niedozwolone. W postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone wyłączono również konieczność uprzedniego wezwania pozwanego do dobrowolnego spełnienia żądania na podstawie art. 479¹² § 3 k.p.c. To skłania do przyjęcia, że już przez samo stosowanie niedozwolonej klauzuli umownej przedsiębiorca daje powód do wytoczenia niniejszego postępowania i nie ma znaczenia w tym względzie zaprzestanie przez niego stosowania danej klauzuli. Te rozwiązania prawne mają na celu zapewnienie aktualności rejestrowi postanowień uznanych za niedozwolone. Sąd nie znalazł również w niniejszej sprawie żadnych podstaw do zastosowania art. 103 K.p.c., nie doszukał się bowiem niesumiennego lub niewłaściwego zachowania Powoda. Powód jako organizacja społeczna, do której zadań statutowych należy m.in. ochrona interesów konsumentów, korzysta z ustawowej legitymacji do wytoczenia powództwa w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, opartej o przepis art. 479³⁸ § 1 K.p.c. Powołany zaś przez Pozwaną przepis art. 5 K.c. nie znajduje w niniejszej sprawie zastosowania, albowiem jest on przepisem prawa materialnego i oparty na nim zarzut odnosi się do legitymacji materialnej. Przepis ten ma zatem zastosowanie do każdej postaci normatywnej prawa podmiotowego, w sytuacji gdy prawo podmiotowe jest

nadużywane tj. dotyczy zachowania drugiej strony stosunku cywilnoprawnego (tak SN w orz. z 3 kwietnia 1998r. III CKN 437/97 niepubl.) Zarzuty Pozwanej odnoszą się zaś jedynie co do sposobu korzystania z legitymacji procesowej przez Pozwanego. Ponadto zgodnie z orzeczeniem Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2006r. (sygn. akt III CZ 28/06, niepubl.) przepis art. 5 K.c. nie stanowi podstawy rozstrzygnięcia o kosztach postępowania sądowego, zaś zasadność rozstrzygnięcia w tym przedmiocie nie podlega ocenie przez pryzmat klauzuli generalnej służącej ocenie zachowania strony i sposobu korzystania przez nią ze swego prawa podmiotowego.

O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt Pozwanego zarządzono na zasadzie art. 479⁴⁴ § 1 K.p.c.